

Õiguskantsler

Kata Varblane
Vormsi Vallavolikogu
volikogu@vormsi.ee

Meie 06.11.2024 nr 6-4/241524/2406510

Huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord

Austatud volikogu esimees

Õiguskantsleril paluti hinnata, kas Vormsi Vallavolikogu 19.08.2022 määruse nr 9 „[Vormsi valla huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord](#)“ (edaspidi: määrus) § 1 lõige 1 on põhiseaduspärane. Selle aasta algusest kehtib kord, et Vormsi vald maksab peredele laste ja noorte huvialadega tegelemise eest toetust, kui nende perede lapsed elavad Vormsi vallas ja samal ajal õpivad Vormsi Lasteaed-Põhikoolis või on asunud pärast selle põhikooli lõpetamist õppima mõnda gümnaasiumi või kutseõppeasutusse. Toetust makstakse kuni 19-aastastele noortele (vt määruse § 1 lg 1).

Õiguskantslerilt küsiti, kas Vormsi vallal on õigus lapsed valla huvitegevuse toetusest ilma jätta, kui laste elukohaks on registreeritud Vormsi, aga lapsed käivad teise kohaliku omavalitsuse koolis.

Leian, et üldjuhul on Vormsi vallal õigus anda huvihariduse toetust, huvitegevuse toetust ja laagris, konkursil või võistlustel osalemise toetust vaid neile peredele, kes elavad lastega igapäevaselt Vormsi saarel ja kelle lapsed õpivad Vormsi Lasteaed-Põhikoolis või kelle kuni 19-aastased lapsed on sellest koolist läinud õppima gümnaasiumisse või kutseõppeasutusse.

Vallavolikogu ei ole aga määruses arvestanud, et määruse §-s 3 nimetatud toetustest ei tohi ilma jääda pered, kelle lapsed õpivad väljaspool Vormsit objektiivsetel põhjustel (näiteks ei saa laps puude tõttu õppida Vormsil).

Vormsi Vallavalitsus selgitas õiguskantsleri nõunikule, et kuna praegu selliseid lapsi ja noori saarel ei ela, pole ka põhjust määrust muutma hakata. Määrust tuleks muuta alles siis, kui olukord seda nõuab. On tõsi, et tõenäoliselt tuleb selliseid juhtumeid, mil määrus jätab lapse või noore põhiseadusvastaselt toetusest ilma, ette haruharva. Paraku on elu näidanud, et kui see juhtub, siis on inimene juba kahju kandnud (vt nt [Otepää valla juhtumit](#)). Kuna selliseid erakorralisi juhtumeid on võimalik ette näha, tuleks nende lahendamiseks kehtestada selged reeglid.

Palun volikogul viia määruse nr 9 § 1 lõige 1 kooskõlla põhiseaduse § 12 lõikega 1.

Palun andke 2. jaanuariks 2025 teada, kuidas olete ettepanekut järginud.

1. [Eesti Vabariigi põhiseaduse \(PS\)](#) § 12 lõige 1 sätestab põhiõiguse võrdsele kohtlemisele. Riigikohtu pikaajalise praktika kohaselt võib võrdsuspõhiõigust piirata igal põhiseadusega kooskõlas oleval põhjusel. Sarnases olukorras olevate inimeste erinev kohtlemine on

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

põhiseadusega vastuolus, kui erinevaks kohtlemiseks puudub mõistlik ja asjakohane põhjus. Erineva kohtlemise põhiseaduspärasuse hindamiseks tuleb kaaluda erineva kohtlemise eesmärki ja tekitatud ebavõrdse olukorra raskust.

2. Kehtiva määruse järgi saavad määruse §-s 3 sätestatud toetust vaid Vormsil koolis õppivad lapsed või sealt mujale õppima asunud kuni 19-aastased noored. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 27 lõike 1 kohaselt on õpilasel õigus õppida elukohajärgses koolis ka juhul, kui ta vajab koolis tuge. Kui õpilasele ei ole võimalik korraldada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel õpet koduvalla või -linna koolis, peab õpilase elukohajärgne vald või linn koostöös teiste koolide ja kooli pidajatega tagama õpilasele hariduse omandamise võimalused ning korraldama transpordi kooli ja tagasi või hüvitama õpilase sõidukulud (PGS § 48 lg 3).

3. Niisiis ei pruugi olla tegu enam lapse või noore vaba valikuga, vaid paratamatusega, mis tuleneb Vormsi Lasteaed-Põhikooli õppimistingimustest (nt ei saa kohalikus põhikoolis õpetada kurti või sügava liitpuudega last).

4. Põhiseadusega ei ole kooskõlas, kui pere jäetakse määruse §-s 3 nimetatud toetusest ilma üksnes lapse puude tõttu, mis takistab tema õpetamist kohalikus koolis. Sellisel juhul puudub toetuste määramata jätmisel mõistlik põhjus.

5. Kohaliku omavalitsuse ülesanne on vältida olukordi, milles koheldakse inimesi nende puudest tulenevalt ebavõrdselt (PS § 28 lg 4, ÜRO puuetega inimeste õiguste [konventsiooni](#) art 5). Kuigi toetus määratakse lapsevanemale, toetatakse sellega vanemat ja tema last ühiselt. Seega võib määrust abstraktselt hinnates öelda, et kui Vormsi vald jätab toetuse andmata, kohtleb ta ebavõrdselt nii puudega lapse vanemat kui ka tema puudega last, kelle õpet ei saa kohalikus koolis korraldada nii, nagu koolivälise nõustamismeeskond on soovitanud (vt ka ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee [üldkommentaari](#) nr 6 (2018), p 20).

6. Vormsi Lasteaed-Põhikoolis ei saa õppida ka laps, kes on saarele kolinud pärast põhikooli lõpetamist asjaoludel, mida noor ise mõjutada ei saa (nt laps kolib ainsa elusoleva sugulase juurde või otsustavad vanemad asuda Rootsist Vormsile elama).

7. Kehtiva määruse § 1 lõikes 1 sätestatud erineva kohtlemise eesmärk on mõjutada peret panema last Vormsil asuvasse kooli. Toetuse kaudu ei saa aga mõjutada peret, kelle laps on juba põhikooli lõpetanud ja kes on saarele elama asunud pärast seda. Tuleb arvestada, et näiteks pärast põhikooli lõpetamist Vormsile ainsa elusoleva sugulase juurde elama asunud noor ei pruugi saada toetust ka teisest omavalitsusest.

8. Selliste olukordade õiglaseks lahendamiseks oleks mõistlik näha volikogu määruses ette kaalutusõigus.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: avaldaja

Marje Kask 693 8427; Marje.Kask@oiguskantsler.ee